

Personajul Ștefan Radof, așa cum prea puțini îl cunosc... O clipă de răgaz? Poate da, poate nu!

Ștefan Radof

— Cum ai devenit actor, Ștefan Radof?

— Cred că spre asta m-a propulsat tot ce s-a petrecut în existența mea dinainte...

— Dinainte de a te sui pe scenă?

— Da. Toate datele copilăriei și adolescenței mele au conlucrat la construirea personajului care sînt. Care nu putea avea alt destin decît cel pe care l-am avut... Și implicit aceleași date au concurat la destinul personajelor mele.

— Destinul fiind altceva decît rezultanta temperamentului, dispozițiilor...

— ...împrejurărilor de viață și opțiunilor personale, în contextul dat...

— Așadar, care sînt datele care te-au pregătit pentru actorie?

— Mai întîi, bunica din partea mamei, Dumitra-plăpumăreasa... Cu lumea de fantasme în care trăia. Cu povestirile pe care le „juca“, de ajungeam aproape să le vedem, să credem în ele...

— Așa ai aflat tu despre „îngerii gonîți, care de frumoși ce erau, au zis să se facă oameni“, cum ai scris într-o poezie în care ți-ai evocat bunica...

— Ei, de la ea am mai aflat și altele... De unchiu duși cu vitele la păscut și care s-au întîlnit cu balaurul... S-au bătut cu balaurul... Și despre șarpele bun care ne păzea casa... Au fost apoi legendele care mi se povesteau în legătură cu obîrșia tatei... Porniți, cică, de la poalele munților Rodope — de unde și numele — străbunii se pare că au hălăduit cu herghelile lor de cai sălbateci pînă pe țărmurile Mării Negre... Aici s-au statornicit.

— Înțeleg că nu puteai trăi decît într-o lume de culoare, de imagini pregnante, de metafore...

— Teatrul este lumea în care convenția, iluzia, imaginea și metafora sînt mai puternice decît realitatea...

— Spuneai că și mai tîrziu, în adolescență, împrejurările te-au ajutat să urci pe scenă...

— Am făcut liceul la „Sava“, unde — se știe — se instalase o „sucursală“ a Teatrului Național. Teatrul Tineretului. Și-mi era foarte ușor să trag chiulul la anumite ore, ca să pot urmări, de la balcon, repetițiile...

— În perioada Arleziana și Înșirte mîrgărite...

— Îți dai seama că ceea ce vedeam pe scenă, cu ochii și mintea încinsă, de atunci, era mai tare decît cele „jucate“ de bunica...

— Și de cum ai încheiat liceul, ai dat fuga la Institutul de teatru...

— Nu. N-am avut curajul. Nu mă simțeam pregătit. Timp de doi ani, m-am înfundat în bibliotecă... Am citit toate piesele care mi-au fost accesibile, din Anti-

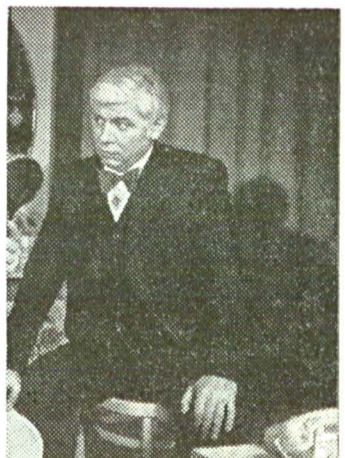

Cu chipul lui Sganarelle, erou comic, creat de Molière în Căsătoria silită. Debut în Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, 1964,

Altă lume, alt mod de viață alt exemplar uman — Virgil, cowboy cu mare experiență, îi educă și pe alții... Stația de autobuz de Inge. Premiera 1965, Piatra-Neamț.

Conchistador, descoperitor de lumi, Cristofor Columb. În evocarea scrisă pentru scenă de M. de Ghelderode. Debut în Teatrul „Nottara”, 1968.

Cuceritor, elegant și plin de umor, Maximilian, unul dintre cele cinci personaje jucate în Cinci romane de amor de Teodor Muzilu. Din 1981 până azi, 400 de reprezentații.

Fotograful Style din Siswe Bansi a murit de Athol Fugard. Stagiunea 1974—1975.

chitate pînă azi... M-am închipuit în toate rolurile... Am învățat despre epocile de teatru... Despre marii slujitori ai scenei și mai cu seamă despre ai noștri... Așa s-a făcut că am intrat în Institut cu dispensă de vîrstă... Așa se face că, din anul I, am avut pretenția să țin o comunicare cu titlul **Tragedia — de-a lungul anilor...**

— **Și ai urcat pe o scenă adevărată...**

— În toamna lui 1964... La Piatra Neamț, în Teatrul Tineretului. Eram un debutant întirziat. Și am fost distribuit într-un personaj molieresc. În Sganarelle, din **Căsătoria silită...**

— **Ți se potrivea ?**

— Nu știu. Dar l-am lucrat cu o ambiție fără măsură... Am făcut antrenamente dure de gimnastică. Am ridicat haltere. Am alergat. Condiția fizică este necesară unui actor, în orice rol. Dar pentru unele — cum era Sganarelle al meu, la 30 de ani — ți se cere o pregătire athletică specială. Paralel, am gîndit și executat ca un cronometru fiecare deplasare, fiecare atitudine, fiecare gest... Și le-am repetat de zeci de ori, ca să obțin ritmul obligatoriu. Nu mai spun cu cită trudă, am izbutit să creez iluzia că totul nu este decît o improvizație spontană...

— Ai mai muncit vreodată atât de mult ?

— Intotdeauna ! Dar poate cele mai grele probleme mi le-a pus acel fantastic spectacol al lui Cernescu — **Viziuni flamande**.

— **Un coupé alcătuit din două piese de Michel de Ghelderode — Escorial și Cristofor Columb.**

— Un univers magic înrudit cu lumea de fantasmă a Dumitrei, plâpumăreasa... M-am simțit ca la mine acasă... Am investigat, cu multă îndeminare — cred —, existența și am dezvăluit tilcul celor două personaje de care răspundeam...

— Greșești. Nu două, trei exemplare umane îți fuseseră atribuite. Fiindcă, la un moment dat, bufonul își schimbă identitatea, trecind în postura de rege. Iar regele — creat de Ștefan Iordache — devine bufon... Conform opiniei autorului, după care în orice om coabitează două personalități : cea aparentă, și alta, tăinuită, ieșind la iveală doar în situații-limită...

— Tocmai asta a fost greul !... Să rămân Folia-bufonul și atunci când port hlamidă, coroană și sceptru... Să fiu un rege interpretat de un bufon... De aci chinul de a mă menține permanent într-o dublă ipostază. Ceea ce a necesitat o încordare nervoasă, o tensiune paroxistică. Și istovitoare...

— Și totuși peste un sfert de oră, adică după antract, în cadrul aceluiași

Primarul din Audiență la consul de Ion Brad, 1962—1983. Parteneră, Cristina Tăcoi.

Palela, croind vise și crezând în ele, intru împlinirea universului metaforic din Scoica de lemn de Fănuș Neagu (alături de Emilia Dobrin Besoiu), Stagiunea 1981—1982.

spectacol, erai conchistadorul Cristofor Columb...

— Asta ține de harul comedianului de a-și schimba mereu chipul și viața... Dar și de o uriașă „documentare”...

— Înțeleg... În cazul lui Columb, despre care s-au scris tomuri întregi... Dar în cazul unui om oarecare, care nu aparține patrimoniului public... despre care nu s-au scris cărți...

— În asemenea cazuri, documentarea este și mai bogată... Fiindcă un actor nu trebuie — nu poate să fie — egoist. În afară de propria-i experiență de viață, el se va interesa, va cunoaște și existențele celorlalți... Ale cunoscuților, ale oamenilor întâmplători pe stradă...

— Cum, din ce „materie primă” l-ai turnat pe Polonius ?

— Cu fața și statura mea, plus din cele aflate în cărți, plus un punct de vedere personal...

— Vrei să spui că ai avut o viziune proprie asupra acestui rol din dramaturgia shakespeariană ?

— Da... În primul rând, am refuzat să merg pe căi bătute... Să fac un Polonius — simplu intrigant, curtean obișnuit, tră-

gător de sfori... Sau un Polonius bătrinel, ușor zaharisit... Am compus un Polonius — dregător de stat, care-și asumă răspunderea destinului Angliei...

— **Știu, dintr-o altă convorbire a noastră, că ți-ai dorit mult rolul Klapka... Klapka din Ultimul bal, adaptare după Pădurea spînzuraților.**

— Da, am dorit să-l joc. Și am făcut-o cu o imensă bucurie... L-am portretizat pornind de la două trăsături specifice. Una ținînd de biografie — proveniența lui din societatea lustruită a Vienei, în epoca tangoului și a valsului. Cealaltă reprezentînd impulsurile interioare, mai exact irezistibila atracție pe care o exercita asupra lui Bologa. Mi-am creat imaginea lui exterioră după cîteva fotografii îngălbenite, care-i reprezentau pe ofițerii armatei austro-ungare... Fotografii pe care le-am purtat mereu la mine... Drept recuzită, i-am născocit o valiză care se deschide mereu, lăsînd să apară un săpun parfumat, un prosop și o sticlă de whisky. Și ca să-l caracterizez mai bine, i-am făcut o poezie: „Era îmbrăcat în ofițer de paradă / La șold purta un colier de perle, în loc de pumnal / Era tînăr, iubea tangoul / Și a murit în primul război mondial...”.

— **Joci, acum, în Livada de vișini de Cehov...**

— ...rolul bătrînului servitor, păstrătorul unui întreg tezaur de virtuți morale...

— **Cel care nu acceptă nici gîndul că Livada... s-ar putea vinde.**

— Mi-am propus să-l realizez, fără grimă și perucă, la capul meu. Lăsîndu-mi doar părul să crească. Vreau să se impună spectatorilor numai prin ceea ce se petrece înăuntru, în el... Să-i imprim un minimum de mișcare. Să nu gesticu-

leze. De asta am și recurs la un truc „tehnic”. Pe toată perioada repetițiilor, am „trăit” înfășurat într-o pătură. Care mă ținea ținut, neîngăduindu-mi altă libertate de acțiune decît în sensul celor gîndite de mine. La spectacol, chiar și fără pătură, sînt deprins cu „zgîrcenia” în privința mijloacelor de expresie... Și în eroul lui Cehov, dar și în altele, pregătite pentru bucuria mea personală, fără siguranța că voi urca vreodată pe scenă cu chipul lor — cum ar fi Tartuffe sau Shylock — aș dori să comunic spectatorilor o idee...

— **Ce idee ?**

— Adevărurile adînci ale vieții nu ne sînt revelate de ciocnirile directe, adesea brutale prin care trecem. Ci de latența lor, în noi, după ce evenimentul s-a consumat. Numai în ceea ce rămîne în noi, după o încercare, după o criză, după un conflict, aflăm tîlcul adevărat și adînc al celor întimplate. Aflăm esența. Dacă actorul nu comunică esențe, nu-și atinge scopul. Ideea mă obsedează. Este, de altfel, și teina unui volum pe care-l pregătesc...

— **Știu că scrii... Ți-au apărut pînă acum și două culegeri de poezii. Ce reprezintă această activitate în viața comedianului Ștefan Radof ?**

— Un ajutor. Un excelent studiu, în vederea îmbogățirii personajelor mele. A aprofundării lor. Pentru a fi crezute de spectatorii zilelor noastre...

— **Lucizi, sceptici...**

— Chiar cinici... Neputînd fi cucerii decît de un teatru al esențelor, al adevărului... Al simplității și firescului în trăire...

**Convorbire realizată de
Sanda DIACONESCU**